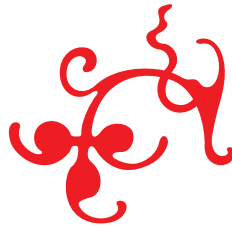

Exordium Magnum Cisterciense

Præfatio

Fordította: Széles Elréd O.P.R.

Port Royal Rend

Szent Szeverin Apátság

Kaufbeuren – Budapest

2020

Az Exordium Magnum Cisterciense Prológusa¹

Szerzetes, örök hazára vágyva,

Sietve fut a szép remény elé,²

S a rossz irányt kerülve lép a lába, [RBen 73.4]

A járt, de szűk uton a cél felé.

Igérte Krisztusunk, eljut honába,

kegyelme várja őt. S ha másfelé,

Ha rossz irányba tér az útja, torkát

A bűn – akár a kés – mi vágja át.

¹ A verses szöveg *stanzában* íródott. Eredetileg tizenegy szótagú (*hendekasszillabo*), jambikus verssorok alkotják, amik nyolc soronként alkotnak egy versszakot (*oktáva*), ám igyekeztem a magyar lírikus hagyományokra is figyelemmel lenni, ezért a verset váltakozó, tizes-tizenegyes szótagú sorokba ültettem át. A versszakok rímképlete hagyományosan: *abababcc*. Sajnos a mű szerzője, *Eberbachi Konrád*, *Clairvaux-i szerzetes* nem volt a legügyesebb poéta, olykor hiányos sorokat írt vagy teljesen kihagyott sorokat, öt vagy akár három sorosra csonkolva egy-egy versszakot. A fordítás során nem a tökéletes szöveghűségre törekedtem, hanem arra, hogy helyreállítsam a versszakok hosszát, visszaadjam a rímek zenéjét és szabadabb kézzel költői képekké formáljam a néhol didaktikusnak ható, teológus fejvel megfogalmazott gondolatokat, közelebb segítve az Olvasót ennek a frappáns és sodró lendületű olasz versformának a valódi szépségéhez.

A szöveg forrása: *The Great Beginning of Cîteaux*, (szerk.: Elder, Rozanne E.), Colleville: Liturgical Press & Cistercian Publications, 2012.

² A spirituális verseny Szent Pál apostolotól kölcsönzött kép: 1Kor 9,24.

Benedek atyánk, a szent, ki arra biztat,
Elődeink nyomán maradj jeles, [RBen 7.55]
Igaz erényt veszély csak egy, mi ingat,
Ha másfelé tekint a szerzetes:
Ha testi vágy gyötör, s gyönyör, mi izgat,
Buján halálra ad, mi nem helyes.
De mind ki hű marad a megbízásban,
Az győzedelmesen kitart, szilárdan.

Ki mennybe jut, ragyogva, önmagának
S utódai felé is példakép. [RBen 73.5-6]
Babér legyen a dísz homlokának,
A kétszeres erényre járadék;
De mind, ki rabja földi öncsalásnak,
Erénye nincs, de bűne hányadék,
Haszonra les, magát növelve, hívva,
Pokolra jut, az lesz örökre sírja.

Ki sorsa ily bukott, s a léte léha,
A test javát keresve, élvezet
A célja. Lesz bizony pokolba préda,
Torolva rajta mind a vétkeket.
Nyomába nem marad mi sem. Pocsékba,
Hiába volt, hiába létezett.
Ki így veszíti el a földi létet,
Az bántja azt, ki tiszta éltet élhet.

Legaz az Úr, nekünk utunk a Krisztus,
S a pestises világra hull komály,
Barátjaként, nyomát követve így fuss, [Jn 15,14-15]

S körültekintve ismerős e táj,
Ki üdvöket kutat, övé e virtus:
A mennybe jutni, hogy utat találj.
Figyelj ezért szavunkra, mit e versbe
A hit letesz, a lelkedet vezetve.

Na olvasod e szót, tudod, igazság.
A sok bitang kiirt szokást, erényt,
A jót tiporja féktelen vigasság,
Sötétbe vonva mind az égi fényt.
Nagyon sokat leköt e földi gabszág,
S kevés, ki lát ragyogni szép reményt.
Kevés között kevés, ki üdvbe térhet,
A szerzetes segít az égbe téged.

Az Isten úgy segíti meg az embert
– Ki bántva őt a bűnbe vert tanyát –,
A mennybe felvezet, ha hitre felkelt,
Keresztre adva drága egy Fiát.
A ciszterek monostorába szentelt
Dicső erény ragyogja csillagát.
Az Úr ezernyi lelket üdvözíte,
Gonoszt pokol tüzére kényszerítve.

Ki mindeközbe vádakat csiholgat,
Ciszterci Rendre támadást vezet,
Rabolni lelkeket, fogat vicsorgat,
A tűzbe vetni azt, akit lehet,
Akit Urunk kegyéből ő kilophat,
S letörni vágyja ím a szerzetet.
De nyerni nem fog ő, üres marokkal
Mehet; Isten van itt a hű papokkal.

Ragyogva tündököl az Új Monostor,
Erénybe, tisztaságba öltözött,
Öröm hevíti azt, ki rája gondol,
Boldog lehet, ki itt beköltözött,
Gyümölcsöket terem, imát ha morzsolt,
S a lelki jó fölött gyönyörködött.
Ki szerzetes családba lelt hazára,
Az már sosem maradhat önmagára.

Ciszterci Rend lehet bizony az első,
A munka és imádkozás okán,
Bűnbánatot terem a szív, a benső,
Az égre nézve, tiszta hit nyomán.
Ki bölcs, e lelki útra lépni eljő,
Találva önmagát a Golgotán.
Lehetsz kicsiny a kinti nagyvilágban,
Magasra jutsz a Rend e templomában.

Figyelj tehát, ki olvasod e művet,
Eléd adom igaz világukat,
Miben derék ciszterciek kitűntek,
S betűkbe öntve származásukat.
Ki jól figyel, tudást emitt begyűjthet,
Ismerve meg a társaságukat,
Akik fölött az ég kigyúl örömré,
S ki földön él, a mennybe vágy örökre.

No lásd, Cîteaux, e puszta volt kietlen,
De termi most a szép virágokat,
Gyümölcs tehertől roskadoz kitelten,
Tucatnyi méh szíromra látogat,
Majorba gyűl, mi szerte nő a kertben,
S a búza hoz arany kalászatokat.
Isten ezért adott ilyen kegyelmet:
Tanuld szeretni őt, ki Úr feletted.

A legnemesb apátok így vezetve,
Foganni készítették a rút vadont,
Kiiirtva túskegagt, s a tűzbe vetve,
A völgy teremni kész csodás vagyont.
S az Úr a jó magot az égbe szedve,
Áldott kegyelmeket világra ont.
Legyen a szerzetes, e hű aszkéta
A vétkesek felé a lelki példa.

Felemlegetni kell apátjainkat,
Urunk jelét hordozva éltek ők,
Vezetve bölcs uton a házainkat,
A tetteikbe oltva vonzerőt.
Szavuk mutat utat a társaiknak,
Irgalmasan kegyelve éhezőt.
Beszéd, egységbe téve tetteikkel
Mutatta meg hitük, az elveikkel.

Aa újra, s újra olvasod e könyvet,
Mi rendi titkokat kitár eléd,
Clairvaux atyái, láthatod, mi bölcsek,
Inuk feszülve forgatott ekét,
Termőre fogva itt a „tisza völgyet”,³
Imájuk esdve Istenünk kegyét.
E példa megmutatja, hinni szép és
Hogyan fut el loholva bűn, s kísértés.

Léányt e kertbe hív a völegénye, [Én 5,1]
E kert a misztikus tapasztalat,
Gyümölcse illatoz a Nap hevébe,
Letépve edd, tiéd e szent zamat,
A rózsza, s szűzvirág⁴ ragyog fehérbe,
Ömöl kegyelmek árja, mint patak.
Erényesen ha élsz, az Úr megáldja
Az életed, dicső kezét kitárva.

³ A latin szövegben a „tisza völgy” egy szójáték, „clara vallis”, ami Clairvaux nevére rímel. Sajnos magyarban ez visszadhatatlan, ezért csak idézőjellel jeleztem a kifejezés sajátosságát.

⁴ A lilium magyar névváltozata.

Lemádkozom, legyen e könyv tenéked
Erényre hívó szent tapasztalat:
Ciszterci szerzetesre nézve értsed,
Imák Gonoszt miként szalasztanak.
Az életed ma szent irányba léphet,
Szivedbe új rügyek fakadjanak!
Fehérre mossa lelkedet a Bárány [Jel 7,14]
A vére által, s hív az égbe várván.

Megváltás vár, örök remény, s az élet,
Kiolthatatlanul ragyog e fény, [Sír 24,6]
Krisztus szerelme hív, bocsátva vétked,
A bűnt letörli vér az öt sebén.
Kövesd Urad, keresztje szép reményed,
Békét találsz az áldozat hegyén.
Csodáld atyák hitét, ez a bizonyság,
Mivel nekünk a mennyet megnyitották.

Ede hogyha léha és letargikus vagy,
E könyv fölött lehúnyva két szemed,
Az olvasás helyett fejed lekushad,
S a horkolás, mi élvezet neked,
Keress te mást, talán az szórakoztat,
E könyv felől, gyerünk, elvedd kezéd!
Ha lusta vagy a szűk ösvényt bejárni,
Eredj tovább, könnyű utat találni!